

I

Ако три месеца по-рано, в момента, когато се качваше на кораба, за да отплава за Исландия, някой му беше казал, че му предстои най-съдбовната среща в живота, Одън, след кратко колебание и с усмивката на оксфордски джентълмен, когото нищо не може да изненада, би отвърнал нещо от сорта на: „Боже мой, надявам се, че ще бъде най-малко Шекспир или Гьоте“.

Защото, с изключение на една колкото силна, толкова и краткотрайна страст към китоподобните в юношеството, най-големите изненади, след като е навлязъл вече в поезията, бяха дошли от литературни китове като Томас Харди, У. Б. Йейтс, Робърт Грейвз, Т. С. Елиът, няма да продължавам.

След като е навъртял вече двадесет и девет лазарника, той е сигурен, че вече е натрупал достатъчно думи между света и себе си, за да се страхува от действителността, която едва ли би могла да му поднесе нещо повече от малки и незначителни одрасквания.³⁸

На кея, между натъпкания му с книги куфар и раницата, той има вид на човек, който вече е застанал на носа на кораба и командва в морето.

II

Именно Майкъл му бе подхвърлил идеята за пътуването до Исландия, Майкъл Йейтс, бивш негов ученик от колежа Даунс Скул, където бе преподавал в продължение на три години английски, аритметика, биология и гимнастика, както никой преди него. Три последователни години.

Макар че Уистън е напуснал колежа в Даунс от една година, Майкъл не прекъсва контакта си с него. Неговата „ексцентричност, неуморимата му енергия и купонджийският му дух“, ще каже той, бяха впечатлили много повече учениците, отколкото появата на дъга в класната стая, преминаването на жълта подводница или експлозията на бомба с вербални раздробявания.

Точно него, учителя Одън, бяха намерили една прекрасна сутрин да лежи върху походното си легло наред тревните площи в колежа с чадър над главата.

През 1932-ра Англия все още е стегната във викторианския си корсет.

Трудно е да си представим днес как пристига като вихрушка един едър дявол с черна пелерина, широкопола шапка и лула между устните и спира в средата на група момчета в униформи, стиснали в ръка задължителната фуражка и неподвижни като при команда „Мирно“.

Ефект на сигурната изненада, разбира се, но когато се подновява всеки ден, тя намалява товара от различните учебни предмети, отстранява трудностите сред бурни изблици от смях, защото учителят е разпален, разпалващ и с невъобразима ерудиция, скача върху подиума и по чиновете, кара черната дъска да свири като локомотив, цифрите и буквите да танцуват и изважда формули и решения като син заек от шапка на фокусник, не е нужно повече, за да

спечелиш за нула време ентузиазма на един клас, единодушен при даването на титла, и да получиш заслужено ново кръщелно име, Чичо Уиз например. Beautiful, isn't it?

III

Чичо Уиз, този прякор се издига и се носи с всичка сила като жужене, като свистене и като Уистън.

Чичо Уиз, това е чичо Гръм и разтърсва, и е магия в същото време, и слага отпечатък върху теб, когато си още дете, както Z в името на Zorro.

Между другото, ако никой никога не успява да види коня, който чака мъжа с черна шапка при излизане от класната стая, много е просто, това означава, че мъжът го е погълнал цял-целеничък.

Държелив като кон, изразът често се чува от устата на Одън. Точно така се чувства и той: със здрав врат; така и живее, на бърз ход, от единия до другия край на своята поляна; така и ще умре, като ударен от гръм, с отблясъка на деня, отпечатан в дъното на зениците му, но без да е изпуснал юздите и без да остарее.

Именно така в продължение на три дълги години в колежа Даунс той не спира да галопира между проблема с капещия кран на чешмата, рецитирането на някое стихотворение от Чосър или определяне на мястото на китоподобните в класа на бозайниците.

Майкъл Йейтс не го забравя.

Но за момента са си дали дума да се срещнат същото лято в Исландия.

IV

Исландия, митична земя на елфи и ледени гиганти, който не е мечтал за теб, е мечтал само наполовина, защото слънцето, което се вижда, е само една пустинна роза, чиито огнени венчелистчета, кипящи под земята, изтичат през пукнатините и запалват всичките звезди на снега.

Не само теб, Исландия, не само теб е дошъл да търси тук Уистън, а и една друга, не по-малко митична земя: предполагаемото кралство на своите предци.

Предполагаемо е прекалено да се каже: Одън вярва и е твърдо убеден, толкова пъти са му казвали и повтаряли, че фамилието му име произлиза от тук и че самият той е

варварин по кръв, макар по лик да е

Син на Севера и извън всеки лимес

Одън, Один, Уотан, Уистън: тези имена съдържат в себе си от онези прилики, които така здраво ви хващат за кожата на врата, повдигат ви като заек и няма средство, с което да им се

противопоставиш. Освен това, ако прекомерно много са хранили детството ви с леденото мляко на северните саги, няма кой знае колко много начини да се освободиш от легендата, начинът е само един и той е да изкараш наяве онова, което е скрито на дъното ѝ. И ако Уистън наистина е кралски син, изпратен на заточение, то трябва да си възвърне любовта на собствения народ и да настоява да му върнат обратно короната.

Детските мечти имат тежък живот.

На кея Одън се усмихва като поточе, което приближава своя извор.

Толкова за програмата и за безгрижието на пътешественика.

Страстта е извършила останалото: набързо е успял да убеди своя издател „Фабер енд Фабер“ да му плати билета в замяна на книга, която ще напише съвместно със стария си приятел от Оксфордската група Луис Макнийс.

Този последният му е дал твърдо съгласието си, но не може да замине веднага.

Толкова по-зле, Одън взема преднина, той ще е първият, който ще целуне земята на бащите си. И така, сбогом на всички вас, исландецът от Йорк в Нортъмбрия се връща у дома.